Štev. 45. V Ljubljani, dne 4. julija 1908. Leto II.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE ŠTEVILKE PO 10 VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA CELO LETO 6 K, ZA POL LETA 3 K, ZA ČETRT LETA 1 K 50 v. V LJUBLJANI S POŠILJANJEM NA DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

P. n. naročnikom!

Današnji številki prilagamo čeke, koje naj blagovolijo uporabiti častiti gg. naročniki v poravnavo zaostale, oziroma tekoče naročnine za naš list. Opozarjamo svoje naročnike na to, da je poplačati nekaterim tudi naročnino še za prvo četrtletje 1908 in celo za l. 1907. Prosimo torej nujno popolne poravnave dolga v najkrajšem času!

Upravništvo.

Razdolžitev kmetijskih posestev.

Ogromno je narasel dolg, ki bremeni na kmetijskih posestvih v Avstriji. Na milijone ga je in le malokatero posestvo je tako blaženo, da se ponaša v zemljiški knjigi z belo, neomadeževano haljo. Slovenci nismo med zadnjimi teh bednih dolžnikov. Črna statistika nam dokazuje, da je zlasti v zadnjih letih zemljeknjižni dolg na kmetijskih posestvih slovenskih dosegel omotično višino. Nad eno milijardo dolga izkazuje zemljiška knjiga v slovenskih deželah.

Je to ena izmed kvarnih posledic našega močno razvitega posojilništva. Dokler ni bilo toliko posojilnic, kmet ni lahko dobil denarja. Le v skrajni sili se je zatekel k svojemu petičnemu sosedu. Bili so to po večini le kratkoobročni dolgovi, navadno do končane žetve ali največ do sv. Martina. Sosed, ki je natančno poznal imovinske razmere prosilčeve, ni nikdar riskiral. Če je bilo varno je dal, sicer pa ne. V slučaju, da je bilo dovolj varnosti, upnik tudi ni zahteval vknjižbe dolga za tako kratko dobo. Zadovoljil se je z malo višjimi obrestmi bodisi v naravi, bodisi v denarju, katere obresti pa niso dosegle ono vsoto, ki jo mora dolžnik sedaj plačati posojilnici na obrestih, upravnih stroških in na stroških za zemljeknjižno prošnjo.

Na ta način je bila kmetu zadolžitev zelo otežkočena. In to je bilo dobro ob primitivnih razmerah našega kmeta, ki si navadno denarja ne izposojuje v kako plodonosno investiranje ali za živahnejši obrat s kmetijskimi pridelki. Ako bi bilo to, bi nič ne imeli proti dolgovom. Saj bi ti dolgovi nesli kmetu več dobička, kakor pa znaša dolg z obrestmi in stroški vred. V pameti dan in izrabljen kredit je neizmerne važnosti za narodno gospodarstvo. Krono, čim večkrat jo obrneš, čim več rok obteče, tem večjo vrednost ima.

Danes, kakor rečeno, se kmetu takorekoč ponuja denar. Dobi ga lahko vsak čas, kadar ga hoče in kolikor ga hoče do višine morebitne vrednosti svojega zemljišča. Da to zavaja naše kmetovalstvo v lahkomiselne dolgove, je umevno in je to dejstvo potrjeno s tisočerimi izgledi. Privošči si marsikaj, kar bi si sicer ne privoščil, ako bi imel zavest, da ne dobi od nobene strani pokritja. Da ima njegov kredit gotove meje, tega ne pomisli in ravno tako ne, da ta kredit ne jenja šele ob izčrpani vrednosti vsega njegovega zemljišča, ampak že mnogo prej. Njegova kreditna zmožnost sega zgolj dotlej, dokler more iz dobička, ki mu ga nosi izposojeni in investirani denar, kriti obresti in še del dolga. Kakor hitro tega ne more več, greši z jemanjem daljnega kredita na vrednost svoje domačije in ta prvi greh je — pričetek konca. Z rednim gospodarstvom ni več mogoče rešiti posestva! Naše posojilnice se po večini ne pečajo z vprašanjem, ali je mož res potreben posojila, ali bo to posojilo uporabil v plodonosen namen. Pri razsežnosti delokroga naših posojilnic taka kontrola tudi ni lahko mogoča. Ravno v tem oziru moramo zagovarjati Rajfeisnov način posojilništva. Posojilnice z malim delokrogom za manjše okraje, omejitev podeljevanja posojil na svoje ude, zadolžnice, nič menic! Tako posojilništvo zadošča našim malim kmetijskim potrebam popolnoma. Upajmo, da so le posamezni slučaji, če nekatere posojilnice naravnost vabijo kmeta, da se zadolži, največkrat v to svrho, da se ga odvrne od konkurenčne strankarske posojilnice ter naveže na to stranko. Ker so taki slučaji, zato smo proti ustanovitvi enakih denarnih zavodov iz strankarskih nagibov, zlasti tam, kjer že obstoji kak zavod.

Toda danes stojimo pred dejstvom, da so kmetijska posestva prezadolžena in da mora priti do poloma, ako se temu pravočasno ne odpomore. Doslej se v tem pogledu s strani poklicanih činiteljev, s strani zakonodajstva, ni storilo toliko kot nič. Avstrijski kmetijsko-gospodarski svet v l. 1903., nemški pravniški zbor, gospodarski odsek državnega zbora v l. 1905. ter osmi mednarodni agrarni kongres — so se pečali s tem vprašanjem, dobro proučili zadevo, tako da je zrela za odločitev, a v naši državni zbornici se ne ganejo. Razen zakonov, ki se pečajo s konverzijo dolgov (zadnji zakon od 22. svečana 1907, št. 49 drž. zak.), ki imajo namreč namen, dolgove z visokimi obrestmi na cen način nadomestiti z dolgovi z nižjimi obrestmi, nimamo v vprašanju razdolžitve zemljišč zaznamovati nobenega uspeha.

Sedaj je član gosposke zbornice dr. pl. Grabmayer, ki se že mnogo let peča s tem vprašanjem ter napisal več študij o tem, kako pomagati prezadolženemu kmetijskemu posestvu, predlagal, da se voli devetčlanska specijalna komisija za proučevanje njegovega predloga zadevajočega reformo kmetijskega zemljiškega kredita. Gosposka zbornica je predlog vsprejela in upati je, da dobimo kmalu enega najprimernejših, pa tudi najpotrebnejših zakonov. Saj je večina ministrstva, kakor je Grabmayer povdarjal, agrarnega mišljenja, in tudi v poslanski zbornici imajo agrarci veliko večino.

Temeljna misel novemu zakonu pa bo, **da smejo na kmetijskih posestvih nastati le dolgovi v obliki neodpovedljivih anuitetnih dolgov.** To se pravi, na svoje zemljišče zamorem napraviti le tak dolg, ki ga moram z obrestmi vred v obrokih odplačati v gotovi dobi (35, 70) let in ki mi ga upnik do poteka te dobe ne more in ne sme odpovedati. S tem se hoče na eni strani omejiti lahkomiselna zastava kmetijskih zemljišč za dolgove, na drugi strani pa tudi omejiti olajšanje zadolžitve. Na zemljišče bo kmet le težko še dobil denar, kajti malo je zavodov, ki bi hoteli posoditi denar na tako dolge obroke in potem še neodpovedljivo! Iskati bo moral denar le še na osebni kredit. Dobil ga bo le, ako dado njegova oseba, njegove splošne razmere, njegova štedljivost, njegova deloljubnost, njegov značaj dovelj jamstva za dovoljeni kredit.

Ko nam predložijo besedilo zakona, govoriti hočemo o njem obširneje. Na vsak način je temeljna misel zakonu zdrava. Je sicer omejitev svobodnega razpolaganja s svojim imetkom, ali, če drugače ne gre kakor z operacijo, moramo se tudi te poslužiti, da ozdravimo bolezen. In bolezen je huda; ako se je pravočasno ne rešimo, utegne se zajesti v celo državno telo. Potem pa — gorje! Kajti nikdar ne smemo izgubiti izpred oči dejstva, da je večina vse posesti v državi v kmetskih rokah in da je ogromna večina prebivalstva te kakor vsake druge države — kmetskega stanu. Z rešitvijo kmetskega stanu rešimo — državo; rešimo pa tudi narod svoj, ki je kmetskega rodu.

LISTEK.

Čez Turjaške gore v Ribniško dolino.

Potopisne črtice. Franjo Pirc.

II.

— — — — — — — —

in stopil sem gori na sinji vršac,
kjer tiho sameva sveti Ahac.
Zaukal veselo sem vrhu gore:
Turjaške goré, oj kako ste krasné!

Tu ni treba prav nič pretiravati. Te Turjaške gore, odkoder jih pogledaš, te ljubke vršace, te prijazne vrhe, povsod ti kličejo:

pridi sin nižave,
semkaj k nam v višave!

Ampak Dušan ti mali, poznaš li Turjaške gore...? poznate jih mar vi Slovenci, ki bi jih morali poznati — in vi vsi, ki bi jih prav lahko poznali? Ne! Ali vsaj le površno.

Torej dovolite, da vam jih, v kolikor je za naše potovanje potrebno, vsaj v kratkih potezah predstavim. V to svrho pa je treba, da ob počitku pri zdravilnem studencu „Smrekovcu“ sredi naše poti skozi Iški Vintgar, v duhu prestopim bajeslovno „Krvavo peč“ in se postavim pred cerkvico na najdivnejih vrheh Turjaških gora: na Kureščeku in Sv. Ahacu.

Vidite tam doli pod nami proti severu razprostrto Ljubljansko barje, in tam proti severovzhodu Veliko Upeljsko (Grosupeljsko), zanjo proti vzhodu Radensko (Račna) in proti jugovzhodu Dobrepoljsko kotlino; na jugu Ribniško planoto, na jugozapadu Bloško pogorje in tu na zapadu, kjer nas baš sedaj naša pot vodi, te divje tesni tam gori daleč od Lužarjev izvirajočega potoka Iške? No, če ste si vse te smeri in kraje ogledali, tedaj ste z vašim očesom napravili približno obmejni obris Turjaških gora. Tako daleč in tako globoko segajo, to je približno njih naravna meja.

Ta velika meja je najbolj začrtana ob vznožju Ljubljanskega barja in pa (na vzhodu in severozapadu) ob cesti, ki vodi iz Višnje gore do Škofljice. Težje opazimo mejo ob Radenski in Dobrepoljski kotlini, kjer se iz visokega dalekovida pred nami spajajo posamezne črte gorovja eno v drugo. Istotako tudi proti Bloškemu gorovju, kjer se Turjaške gore strnejo se svojim sosedom. Kar se pa tiče meje na zapadu, to je proti Krimu, tvori Iška sicer naravno mejo med Dolenjsko in Notranjsko, vendar pa pripada tudi onostran Iške — od Ustja do Krima in le tega vznožja — precejšnji del še k Dolenjski, in po nekoliko tudi še k Turjaškim goram.

Na ta način smo kot lajiki in potniki obrisali sliko, katera nam predočuje velikost in obsežnost Turjaških gora.

Ali s to sliko samo, kaj ne, še nikakor niste zadovoljni. Radi bi, da vas še podrobneje seznanim s svetom, katerega hočemo vsak po svoji volji in okusu na našem daljnem potu poznavati. Ampak, ljubi moji, če kaj tacega resno želite — in jaz vsaj mislim, da smem ti vaši želji vrjeti — treba je, da se od zdravilnega studenca „Smrkovca“ čimpreje poslovimo. Morda počakamo še onih, pri katerih je že prvi požirek te prečudne studenčnice tako ali drugače učinkoval in ki tedaj ne potrebujejo teoretične razlage, zakaj ravno ta „Smrkovc“ vsi Ižanci tako visoko obrajtajo kot zdravilno vodo. Tam za „Počivalnikom“, kjer se steza obrne navzdol in se Iški Vintgar predstavi potniku v vsi svoji divje-romantiški krasoti, počakamo onih, ki so zaostali iz razlogov, o katerih sem omenivši učinek „Smrekovca“ ravnokar nekoliko namignil, ne da bi pri tem izdal ostalih tajnosti zamude. Tam nekje je bilo, ko je moj prijatelj, vsled divnega razgleda očaran in presenečen vzkliknil: „Zares krasno! Mislil sem, da tiči v vaših slavospevih o Iškem Vintgarju vsaj 50% osebnih vtisov in pretiranosti, a sedaj vidim sam, da ste prej premalo kot preveč slavili ta vaš Iški Vintgar. Vzamite še enkrat pero v roke in pojte mu slavo, katero res po vsi pravici zasluži...“

Na skupno delo!

(Dopis.)

Z Dolenjskega, dne 30. junija 1908.

Začetek je storjen. Stranke so se približale. V najvažnejših korporacijah slovenske Kranjske sede skupno prvi zastopniki obeh naših strank; v deželnem zboru je prevladalo trezno miroljubno naziranje. V deželnem odboru Kranjskem se morajo, poudarjamo se morajo, stvarno posvetovati zastopniki vseh strank; v deželnem šolskem svetu morajo ravno zastopniki obeh slovenskih strank složni biti, ako hočejo slovenskemu šolstvu na Kranjskem koristiti, oziroma obvarovati ga pred škodo. Ta „moraš“ pa daje nam, ki zagovarjamo iz proste volje, iz ljubezni do naroda, slovensko složnost, upanje, da Slovenci še nismo izgubljeni. Možje, ki stoje na čelu slovenskih strank, so vendar v resnici moški značaji. Ali bi mar zaslužili toliko zaupanja po krivici? Ali bi se mar kot voditelji narodnih strank brez pravega prepričanja trudili toliko, kolikor so se? Od teh mož si torej ne moremo in nočemo misliti, da ne bi bili v svojem delovanju dosledni? Mi jim torej hočemo verjeti, da so iz najboljšega prepričanja in po svoji najboljši vesti sklenili kompromis v kranjski deželni zbornici. Mi se torej nočemo posluževati izreka šaljivcev, da so se pri kompromisu stranke „kompromitirale“; nikakor ne! Mi smo optimisti in želimo, da bi slovensko občinstvo, kolikor se zanima za našo zavoženo politiko, postalo tudi zdaj optimistično, t. j. da bi odobravalo sklenjeno premirje slovenskih strank in da bi vspodbujalo dotične kontrahente sklenjene kompromisne pogodbe, da vstrajajo na začetem potu pomirjevanja in približevanja. Mi radi tega kličemo voditeljem in pripadnikom slovenskih strank: Proč s predsodki!

Nimamo vzroka, da bi zdaj brez predsodkov ne verjeli, da so voditelji obeh strank pravo pogodili, ko so se začeli približevati. Voditeljem, malim in velikim, pristašem obeh (oziroma treh, štirih) slovenskih strank moramo dajati zdaj pogum. Privaditi moramo — v tem naj nas časopisje naše podpira — Slovence na Kranjskem, da se odvadijo rekriminacijam, da odvržejo od sebe človeško slabost, vsled katere le zabavljamo bližnjemu in le pri njem iščemo slabosti in pomanjkljivosti. Če je to pri posamnih osebah le v mali meri opravičeno, pa pri političnih strankah ne sme biti, kadar se gre za rešitev velikih problemov, n. pr. kakor sedaj, ko se gre za rešitev celega naroda. Slovenci moramo napraviti „tabulo raso“. Izbrisati moramo s pozabljivostjo in odpustljivostjo iz naše politične zgodovine temne dogodke zadnjih 30 let!

Postaviti se moramo enkrat na to stališče, kakor da ne bi eksistovale več naše stranke, kakor da ne bi bili nikdar imeli teh hudo se prepirajočih strank!

Pred vsem bodimo Slovenci objektivni in pravični nasproti obema slovenskima stankama! Naučimo se tudi, da spoštujemo voditelje vseh slovenskih strank, dokler poslednje obstoje in da jim tudi v bodoče zaupanja ne odtegnemo. Nagovarjati moramo pa pred vsem naše časopisje, naša politična društva, da pišejo v tem smislu. Ako dosežemo na Kranjskem tako potrebno politično sporazumljenje, vplivalo bo to tudi ugodno na sosedne obmejne naše pokrajine. Ondi je sloga „conditio sine qua non“ narodnega obstanka. Brez sloge na Kranjskem pa tudi edinosti drugod na Slovenskem ne dobimo. Pohujšanje politično se je bilo pričelo najprvo na Kranjskem; zato je pa tudi skrajna potreba, da se na Kranjskem najprvo — spokorimo.

V to svrho je pa treba pred vsem enerže, poguma, odkritosrčnosti, zaupanja v naše prve može, kateri v takih časih sami potrebujejo poguma in podpore od naroda!

Vsem pa kličemo: Na skupno delo! J. L.

Politični pregled.

Parlamentarni položaj.

Ministrski predsednik Beck je konferiral dne 1. julija z načelniki raznih političnih strank zaradi programa za preostalo parlamentarno zasedanje. Glasom vladnega programa bi prišli za nujnimi predlogi sledeči zakonski načrti: zvišanje novincev za deželno brambo; melioracijski zakon, ki zviša kredit poljedelskega ministrstva za razna kulturna dela na 8 milijonov; podržavljenje češke severne železnice; zakon za izboljšanje plač državnim uradnikom nižjih kategorij; zakon o zvišanju davka na žganje in o znižanju hišnega davka; o davku na avtomobile; verifikacija volitev in volitev delegatov. Vlada si je torej postavila jako lep program, vprašanje je le, če se bodo različne olajšave, katere se nam obljubljajo, tudi izvršile. — Pri tem razgovoru je obljubil finančni minister nadalje, da hoče zvišati državni prispevek deželam iz večjih dohodkov. Vse dežele pa komaj čakajo, da dobe novih dohodkov za najnujnejše izdatke. Finančni minister pa je postavil poslancem nož na vrat, češ, da more državnim uslužbencem že letos le tedaj zvišati plače, ako mu parlament dovoli zvišanje žganjarine.

Slovanska banka — zagotovljena.

Pretekli teden se je vršila pod predsedstvom državnega poslanca Ivana Hribarja v prostorih Živnostenske Banke na Dunaju konferenca zastopnikov jugoslovanskih bank, v kateri se je dogotovil referat o vprašanju ustanovitve slovanske banke zasnovane o priliki bivanja slovanskih poslancev Kramaža, Hribarja in Hlibovickega v Petrogradu. Dognalo se je popolno sporazumljenje v nazorih in namenih delegatov in vsi so zagovarjali udeležbo na subskripciji akcijskega kapitala za ustanavljajočo se Slovansko banko, ki jo je po izjavah interesentov iz ruskih, čeških in jugoslovanskih krogov smatrati kakor zagotovljeno. Pripravljalni odbor izvoljen od jugoslovanskih delegatov bo zastopal pri nadaljnih posvetovanjih o ustanovitvi banke stališče jugoslovanskih denarnih zavodov. Od slovenskih zavodov ste bili zastopani Ljubljanska kreditna banka in Jadranska banka v Trstu. Pararelno akcijo vodita pripravljalna odbora čeških in ruskih bank.

Pri vsestranskem zanimanju interesiranih slovanskih krogov in denarnih zavodov je popolnoma upravičeno upanje, da se slovanska banka ustanovi v najkrajšem času. Ako se ta načrt izpolni, se lahko reče, da je bilo potovanje slovanskih poslancev v Petrograd epohalnega pomena za Slovenstvo ter da so si omenjeni poslanci pridobili nevenljivih zaslug za skupni slovanski gospodarski razvoj.

Avstrijski Nemci v boju za Prusijo.

Da naši Nemci kaj radi škilijo čez mejo v „rajh“, je vobče znano in vsa zagotovila lojalnosti ob različnih jubilejih so samo pesek v oči vladnim krogom. Medtem ko so se pa dosedaj le člani Schönererjanci in Wolfovci ne odkrito priznavali pruskim bratom, hočejo nemški poslanci iz Češke sedaj odkrito nastopiti proti vladi, ker se je zavzela za razvoj avstrijske trgovine. Nemški poslanec Pacher je namreč danes vložil interpelacijo na ministerskega predsednika Becka, v kateri ostro napada trgovinskega ministra dr. Fiedlerja radi njegovega oklica na trgovske zbornice, v katerem poziva avstrijske trgovce, naj skušajo bojkot pruskih fabrikantov na ruskem Poljskem izkoristiti zase; vse blago, v kolikor se ga ne izdeluje doma, se bo naročalo iz Anglije, Amerike, Avstro-Ogrske i.t.d. Posebno v poštev pridejo češke tovarne strojev in to je menda tista točka, ki bode naše plemenite Nemce najbolj v oči, saj Slovanu ti lačni kulturonosci ne privoščijo niti drobtinice. Tako počenjenje Nemcev je res blazno, in radovedni smo samo, kako stališče bodo napram temu predlogu zavzeli avstrijski nemški tovarnarji, pri katerih gre ljubezen do Prusov samo tako daleč, v kolikor ne pride v poštev žep.

Češka akcija v zadevi prihodnjega ljudskega štetja.

Poslanci vseh čeških strank so izročili vladi spomenico, v kateri zahtevajo, da se pri ljudskem štetju l. 1910. mesto rubrike „občevalni“ jezik uvede rubrika „materni“ jezik. Spomenica nosi 106 podpisov in so jo podpisali tudi češki socialno demokratski poslanci.

Ker smo vsled „občevalnega“ jezika mi Slovenci razmeroma še veliko bolj prikrajšani, je pričakovati, da se tej akciji pridružijo tudi vsi slovenski poslanci, in da tako skupno s Čehi dosežejo pravičen način ljudskega štetja, kateri bode pač tudi prihodnjo statistiko v škodo Nemcem predrugačil.

Madjarska šola v Hrvatski.

V vasi Dobrovcu pri Lipiku so ustanovili Madjari mažarsko šolo, da podjarmijo Hrvate, ker Ogrov v tej čisto hrvaški vasi ni. Ko je tamošnji hrvaški učitelj svetoval roditeljem, naj ne pošiljajo svojih otrok v madjarsko šolo, je to bil takoj zadosten povod madjarskim listom, ki so silno ogorčeni vsled nastopa učiteljevega in pozivljajo vlado, naj stori konec takemu drznemu izzivanju Hrvatov.

Madjari imajo pač svoje posebne pravne nazore? Po nazorih, ki jih imajo navadno normalno razviti ljudje, izzivlja oni, ki hodi na ptuje lastit si ptuje blago, ne pa oni, ki na svojem brani svoje! Madjari ustanavljajo madjarske šole na hrvatskem teritoriju, da s tem vrše najgnusneji rop: rop na človeških dušah! In če se Hrvatje upirajo — so izzivalci, ki jih treba kazniti! Madjari postavljajo v svoji blazni megalomaniji na glavo vse pojme o poštenju in morali — o mojem in tvojem! Pri tem pa se še bahajo, da so se s svojimi madjarskimi šolami na hrvatskih tleh, pri tem svojem ropanju — širitelji kulture. Madjarske „kulture“ reši o Gospod ta ubogi hrvatski narod!

Konec obravnave proti črnogorskim zarotnikom.

Dne 27. m. m. je cetinjsko sodišče izreklo razsodbo nad obtoženci radi veleizdajstva v aferi bomb, naperjeni proti vladajoči dinastiji in obstoječemu redu v Črnigori. Ozirom na veliko število obtožencev in na glasovanje mnogočlanega sodnega dvora je posvetovanje za razsodbo trajalo več dni. Na smrt sta bila obsojena Vaso Čufalič, bivši narodni poslanec, in vseučiliščnik Vojvodič. Ta dva se nahajata v cetinjskih zaporih. Od neprisotnih so bili na smrt obsojeni Marko Dakovič, dovršeni pravnik, Todor Božovič in Jovan Djonovič, belgrajska vseučiliščnika, in bivši pisar oblastvenega sodišča na Cetinju. Rajkovic in bivši ministrski predsednik Andrija Radović sta dobila po 15 let teške ječe. Trinajst obdolžencev je bilo obsojenih na osem, in dva na šest let zapora. Ostali štirje obtoženci so bili oproščeni.

Razprava proti Šičinjskemu,

ki je ustrelil gališkega namestnika grofa Potockega, končala se je v torek pozno ponoči. Obširna obtožnica se je prečitala najprej poljsko, potem malorusko. Ista navaja več dejstev, iz katerih je razvidno, da je bil umor dogovorjen med ruskim dijaštvom. Obtoženec se je obširno zagovarjal. Izrecno je izjavil, da ga ni nihče za umor nagovoril ter sploh nima sokrivca. Svoj čin prizna, toda krivega se

Dalje v prilogi.

Tako nekako je dejal moj prijatelj; če nisem izviren v njegovem vzkliku, naj mi to zapiše na rovaš moje pozabljivosti. Storil sem obljubo, da hočem ti njegovi želji vstreči, toda šele po prihodnjem večjem deževju, ko se mi Iški Vintgar predstavi res v vsi svoji pravi divji krasoti. Zato gremo od tu kar naprej, ne da bi se ustavljali pri posameznih občudovanja vrednih točkah. Le, da se lahko pobahamo, ko pridemo v Velike Lašče in Ribniško dolino, da prihajamo z Notranjske, prebredemo ob stočju Zale v Iško (pri Vrbici pri Ustju) plitvino bistre Iške in — že smo na Notranjskem. Pa, ker je mali Dušan bil mnenja, da človeku nikakor še ni dobro, če pride z Dolenjske na Notranjsko, pri tem se pa prav nič ne zmeni, kaj pravi k vsemu temu kruleči želodec, smo postali tudi mi starci mnenja malega Dušana, in vrnivši se zopet na obrežje Dolenjske, poskusili smo vsak po svojem okusu recept, kako utolažiti gladen želodec.

Da bi nas le videli, kako smo jo čez pol ure pozneje ubirali skorej bi rekel, po krasno izpeljani poti proti vrhu „Krvave peči“. To vam je pot za bogove, nikar še le za nas uboge zemeljske črvičke. To se pravi, jaz ne mislim tu samo na pot, ampak na veličastni razgled po in daleč čez Iško. Še veličastneji pa je ta razgled, če se gre s „Krvave peči“ doli v globoke tesni Iške.

V pol uri pa smo bili v „Krvavi peči“, torej na robu Turjaških gora. In četrt ure pozneje smo tudi že stali na robeh „Krvave peči“. „Moj Bog, pa vendar niste bili vsi krvavi, če ste se potikali na in celo v krvavi peči?“ tako me je nekdo ves preplašen vprašal, ko sem mu prvič omenjal ime „Krvava peč.“ Kdo je to bil, nikar se ne hudujte nad menoj, če vam imena ne izdam, kajti jaz znam biti včasih grozno pozabljiv. Ampak to vam pa lahko povem, da se ne bo nihče omazal, namreč od krvi iz „Krvave peči“ omazal, svoje obleke in naj bi bila tista tudi bela kot sneg. Odkod in zakaj potem to krvavo, čudno ime? Počakajte malo!

Prišli so Turki v Turjaške gore in zasledili tudi to samotno gorsko selo; takrat se še ni imenovalo „Krvava peč“. Ta divja druhal je hotela onečastiti brhke hčerke tega sela. Ali iz strahu pred to sramoto so se dekleta vrgle raz rob strmih pečin nizdol v grozne globočine Iške. Med padcem so njih trupla butala ob skale, vroča mlada kri je brizgala po sivih pečeh, in koder so kapljice dekliške krvi poškropile trde stene, tam so nastale dolge krvave lise, ki so se ohranile do današnjih dni in bodo tako tudi še ostale, do sodnega dne... Tako nekako opravičuje stara pravljica postanek imena „Krvava peč“. Bog mi odpusti moj greh, če jaz ti pravljici nikakor ne morem verjeti, ampak izvajam ime „Krvave peči“, popolnoma naravnim potom.

Zapustimo rob „Krvavih peči“ in stopimo gor še malo višje do par streljajev oddaljene cerkvice sv. Lenarta (809 m nad morjem). Kaj ne, kako krasen razgled je od tu gori po Turjaških gorah, posebno pa onostran po visoki Notranjski planoti? Kakor veste je sestavljena skoro vsa Notranjska iz kraševitih tal. Poznan je notranjski Kras, a mnogim je neznano, da je tudi Dolenjska nad dobro polovico kraševita. Tudi Dolenjci imamo torej svoj dolenjski Kras. Ne kaže se nam sicer v žalostni obliki kamnitih puščav znanega notranjskega, oziroma proslulega tržaškega Krasa, ker je večinoma dobro obdelan in z orjaškimi gozdi poraščen, ampak navzlic temu, če si ga natančneje ogledaš zapaziš tudi na njem prav značilne pojave pristnega Krasa. Pri tem ti niti treba ni raziskovati njega geološke sestave: krednih in numelitskih apnencev v zvezi s peščencem, laporjem, škrilavcem in drugimi zlepljenci. Poglej le to valovito povšje pod taboj, polno kadunjastih dolov in livakom podobnih dolin, vsed in vdrtin; najdeš jih v najbujnejem gozdu, najvzorneje obdelanem polju, senožetih in travnikih. In če hodiš po nezmernih pustinjah in zaraščenih gozdih, in zgrešiš pot, si večkrat v nevarnosti, da ne telebniš v globino brezdna, ki ga zakrivajo razorane čeri sivega apnenčastega skalovja, dostikrat pa tudi le borno grmičevje in robidovje. No in potem, ali si že kedaj videl velikanske jame, skozi katere se pretaka Krka, tam doli v Radenski dolini in onostran hriba v Lučah in še enkrat čez hrib pri izviru Krke pri vasi istega imena? In potem, ali ti je znana velika jama „Pasjica“ na Gor. Igu, brezno

zaraditega ne čuti. Grof Potocki kot človek se mu je smilil, posebno se mu je smllila vdova z otroci, toda pasti je moral, da se vrže zistem. Zahtevo zagovornikov, naj se preišče obtoženčevo duševno stanje, ker so v njegovi rodbini že štiri osebe izvršile samoumor, je sodišče odklonilo.

Na krivdorek porotnikov ga je sodišče obsodilo na smrt na vešalih. Sodni dvor je v sporazumu z državnim pravdnikom sklenil, Šičinjskega priporočati cesarju v pomiloščenje.

Nova vojna luka.

Iz Petrograda javljajo, da namerava vlada zgraditi novo vojno luko v Narvi. Narva leži v petrograjski guberniji ob reki Narova in ob železnici Riga-Petrograd. Do leta 1865 je bila Narva trdnjava prvega reda.

Ruska balkanska politika.

Za nas Jugoslovane je dogovor med ruskim carjem in angleškim kraljem v Revalu menda usodepolnega pomena in mogoče, da je zabranil veliko bratsko vojsko na Balkanu, ki bi bila drugače vsled avstrijskih intrig gotovo izbruhnila. Med Srbijo in Bolgarijo vlada vsed izgreda ustaških čet proti macedonskim Bolgarom velika napetost, in Bolgarija je hotela že Srbiji vojsko napovedati, ko je Rusija, prosta okovov mürzsteškega dogovora, s a m a posegla vmes in preprečila vojsko, katera bi bila v velikansko škodo jugoslovanstva in voda na mlin avstrijsko-ogrske ofenzivne politike na Balkanu. Sedaj se je zgodilo prvič, da Rusija sama ugovarja pri bolgarski in srbski vladi zaradi vstašev v Macedoniji. To se je zapazilo po vsej evropski diplomaciji, ker se je s tem Rusija praktično odrekla rusko-avstrijskemu dogovoru glede Balkana.

Švedska proti Rusiji.

Ker je Nemčija vsled revalske pogodbe skoro popolnoma osamljena, si išče povsod zaveznikov. V to svrho se je pričela v najnovejšem času prav intimno bratiti s Švedsko. Ruski listi so ves manever tudi že spregledali in obrnili pozornost na ta najnoveši poskus Nemčije, Rusko v slučaju vojne prijeti od severa. Pred 10 ali 20 leti bi bilo Nemcem že še prav lahko, Rusijo napasti na zahodu, kjer bi bili Poljaki gotovo radi podpirali Nemce; odkar pa je pričela Nemčija tirati svojo skrajno surovo protipoljsko politiko, se je začelo med ruskimi Poljaki odločno gibanje za sporazuljenje med tema velikima slovenskima narodoma in Nemci bi mogoče ravno v ruski Poljski imeli premagati od strani prebivalstva večje zapreke kakor v pravi Rusiji. Ker pa hočejo Nemci Poljake na vsak način iztrebiti, morali so si poiskati drugo pot, po kateri hočejo dospeti v slučaju zmage celo do slavnega mesta ruskega — do Petrograda. Ta pot je skozi Švedsko in Finsko do Petrograda. Ker so Finci z rusko vlado skrajno nezadovoljni, je ta načrt tudi izpeljiv. Da pa je tudi Rusija spoznala, kam pes taco moli, kažejo ravno zadnji odloki carjevi, da se potegne nekaj štrategično jako važnih železnic skozi Finsko iz srednje Ruske, da se utrdi Narva in priklopi ruskemu carstvu gubernija Viborg, ki meji na petrograški okraj.

Toda, Švedska si bo gotova resno premislila, predno bi se vdala v hlapčevstvo Nemčiji, iz katerega bi ji tudi v slučaju zmage ne došlo veliko koristij, ki bi jo pa v slučaju porazo lahko veljala — samostalnost

Angleška mornarica.

Z napeto pozornostjo zasledujejo odločilni krogi vaje angleškega severnega brodovja, ki so se pričele 1. julija. Namen teh velikanskih vaj je, določiti najboljši način obrambe Anglije proti eventualnemu napadu. Druga glavna točka letošnjih vaj pa bode izkrcanje na sovražniški obali, in sicer se bode ta poskus izvršil na vzhodnem škotskem obrežju, in preganjanje sovražnika v angleškem kanalu. Nameravano izkrcanje je le del načrta, po katerem naj Angleška napade tujo državo in se je imelo prvotno izvršiti na norveški obali, kar se je pa opustilo, ker se Norveška ni hotela zameriti Nemčiji. Strokovnjaki smatrajo te vaje za največje, kar jih je še angleško brodovje vprizorilo in so edini v mnenju, da bode bodoča politika Anglije odvisna od izpada teh manevrov.

Francoska v Indokini.

Odkar je Japonska vojno z Rusijo tako srečno završila, so se jeli tudi drugi azijatski narodi gibati proti svojim gospodarjem, tako Indijci proti Angležem, in v zadnjem času tudi prebivalci francoske kolonije Indokine proti Francozom. To ustaško gibanje je prav pridno netila tudi kitajska vlada, kateri je Francoska v prejšnjih letih odvzela že velik kos južnega ozemlja in ravno tako tudi v novejšem času izsilila marsikatero gospodarsko koncesijo. Sredstva, katerih se dosedaj poslužujejo uporniki, sicer niso ravno po uzoru hrabrih narodov, pač pa zahrbtnih Azijatov. Tako je v francoski vojašnici v Hanoi obolelo 200 mož, in znaki so kazali na zastrupljenje. Ker je pred nekaj dnevi neki domačin-podčastnik napovedal atentat, so sklepali francoski vojaški krogi na osumljence kot provzročitelje tega zastrupljenja in jih zaprli. Več domačinov je tudi poskušalo v zadnjem času oropati arzenal in se polastiti orožja, tudi se je prišlo na sled veliki propagandi, neprijazni proti inozemcem. Oblastva so takoj odredila potrebne varnostne naprave.

Dnevne vesti.

Kranjsko.

— **Deželna bolnica ljubljanska** bila je že pogosto povod, da se je javnost natančneje pečala z njo. Tudi sedaj se je pričelo v njej in okoli nje neko nenavadno gibanje resnice- in praviceljubnejših elementov, kojim je v bolnici vladajoči neodkriti, zavratni, intrigantski in domačine izpodrivajoči režim vendarle polagoma postal neznosen. No, stvar še ni dozorela toliko, da bi se mogli pečati tudi v javnosti natančneje ž njo. Stavljamo pa na slavni deželni odbor nekatera ponižna vprašanja glede znanega dogodka, ki je nedavno pokazal z bengalično lučjo gnilobo razmer v bolniščnici: mislimo tu na nesrečno smrt lekarnarja magistra Gjegereca. Kje so pojasnila o krivdi ali nekrivdi umrlega, koje nam so merodajni faktorji svoje dni obljubovali podati do zadne pičice? J a v n o s t j e z a h t e v a l a i n š e z a h t e v a i z v e d e t i, j e l i b i l o o p r a v i č e n o kruto postopanje vodstva in deželnega odbora, koje je gnalo v smrt vzornega in vestnega lekarnarja, ki je vžival pri vsih svojih znancih največje in popolne simpatije. Naj se pojasni tudi nekatere govorice in sumničenja, katere lete celo na zdravnike in primarije tega zavoda. Ali so pa morda raztrosili te govorice samo za nalašč oni, ki so največji prijatelji „Vertuschungssystema“ zato, ker bi po odkritem raziskavanji morda vendarle tudi oni sami morali prevzeti velik del sokrivde na nesrečni smrti umrlega? Deželni odbor, ki je v zadnji vrsti odgovoren v tej zadevi, naj stvar izdatno pojasni, ker zahteva javnost odkritosti in jasnosti.

— **Ljubljanski vodovod.** Ljubljanski meščan nam piše: „Kedar nastopi za dalje časa suho vreme je suša tudi v ljubljanskem vodovodu. To je opažati že nekaj let sem. Letos stoprav so pričeli polagati drugo cev, ki bo Ljubljani pripeljala več vode. Štiri leta že tarnamo za vodo, a stoprav čez štiri leta se spomni naš občinski svet, kaj bi bilo treba. Magistrat pa sedaj ukazuje, da se morajo omejiti ob uporabi vode. To stališče magistratovo je protipravno. Od svoje najemščine plačujem 5% vodarine, tedaj imam tudi pravico, do uporabe toliko in toliko litrov vode na dan. Mestna občina kot moja sopogodnica mi ne sme kratiti te pravice, ker imam pogodbeno pravico, zahtevati gotovo količino vode. To količino mi občina mora dati, kje jo vzame to je njena stvar. Občina me takoj obremeni, če porabim vode čez mero. Ravno isto pravico imam jaz, da zahtevam od občine izpolnitev pogodbe, to je, da mi da količino vode, kolikor jo plačam. Ako mi te količne ne da, smem od nje zahtevati odškodnino v gotovini. Po teh navodilih naj se ravnajo naši someščani, kedar jim bo magistrat kratil pravico, uporabljati odmerjeno količino vode.“

— **Finančnim ravnateljem** za Kranjsko je po preteku enoletnega „interregnuma“ imenovan Čeh K l i m e n t; dosedanji vodja ravnateljstva višji finančni svetnik Dobida je imenovan dvornim svetnikom in pride po zatrjilu „Slovenca“, ki svojo vest v polnem obsegu vzdržuje, v finančno ministrstvo. Smešno je očitanje, da je novi finančni ravnatelj „klerikalec“; menda je zaradi tega še vendar lahko dober in pravičen uradnik, kar ravno liberalni njegov prednik gotovo n i bil. O slovenski zavednosti bivšega ravnatelja pa niti ne govorimo.

— **Matica Slovenska.** Knjige „Matice Slovenske“ za l. 1908. so se začele tiskati in izidejo b r e z d v o m n o začetkom decembra t. l. Po pravilih (§ 3.) se članarina plačuje v prvi polovici vsakega leta. Lani več članov ni moglo dobiti knjig, ker so se prijavili, ko je bilo število naklade davno že določeno. Ako se pošlje članarina po določbi pravil, so gg. člani in „Slovenska Matica“ ovarovani neprilik.

— **Občni zbor „Slovenske Sokolske Zveze“.** V nedeljo, dne 28. junija se je vršil ob obili udeležbi občni zbor S. S. Z. v mali dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani. Bilo je navzočih 121 delegatov in mnogo drugih Sokolov. Iz poročila tajnika br. Bogumila Kajzelja posnamemo, da so se v preteklem letu ustanovila sledeča sokolska društva: Ljubljana I., Ljubljana II., Logatec, Radovljica. Šoštanj, Št. Vid, Vrhnika in žensko telovadno društvo v Šiški, Proti ustanovitvi šoštanjskega Sokola je delalo graško namestništvo vse mogoče zapreke; predsedstvo S. S. Z. se je moralo pritožiti na ministrstvo. — V Zvezi je danes 37 društev s 3932 člani, 856 telovadci in 95 telovadkami; moškega naraščaja je 748, ženskega 98. — Ustanavljajo se sok. društva v Hrastniku in Ptuju, tudi v Celovcu se je pričelo nekaj gibati. — Blagajnik br. V e s e l je poročal o zveznem denarnem prometu v minolem letu. Dohodkov je imela Zveza 1843 K 50 h, izdatkov 811 K 12 h; torej ostaja prebitka 1032 K 38 h; od tega je v gotovini 242 K 53 h, v knjižicah 789 K 85 h. Nato se je prešlo k volitvam. Za starosto S. S. Z. je izvoljen br. dr. Ivan O r a ž e n, za I. podstarosto br. dr. Otokar R y b a ř, za II. podstarosto br. dr. Gvidon S e r n e c, za načelnika br. dr. Viktor M u r n i k, za tajnika br. Bogumil K a j z e l j, za blagajnika br. Rudolf V e s e l, za zapisnikarja br. Vilko B u k o v n i k, za namestnike bratje Rajko B o l t a v z a r, Aleksander K o s t n a p f e l in Lev R o g l; za rač. preglednike bratje Julij N o v a k, Hinko S a c h s in dr. Janko Š a v n i k.

— **Sokolstvo.** Slovenska sokolska zveza je imela v nedeljo svoj občni zbor. Zveza šteje danes 36 društev, ki so poslala na občni zbor 120 odposlancev. V predsedstvo so bili voljeni za starosto dr. Oražen, za prvega podstarosto dr. Rybař, za drugega podstarosto dr. Sernec, za tajnika Kajzelj, za blagajnika Vesel, za načelnika dr. Murnik. Važen je bil sklep, da se uvede v slov. sokolstvo župna organizacija. Prva so izvedla ta sklep štajerska sokolska društva, ki so že 10. maja volila pripravljavni odbor za ustanovitev župe. V tem oziru se je storil prav pameten in umesten sklep, da se pri ustanovitvi žup ni ozirati na obstoječe deželne meje, k i n a s S l o v e n c e v n e s m e j o n i č b r i g a t i, ampak se je ozirati na prometne zveze. Tako n. pr. se župi, ki ji bo sedež v Celji, priklopijo tudi društva v Brežicah, v Zagorji ob Savi in na Krškem. Vsa v župi združena društva prirede vsako leto en skupen izlet in sicer vedno v drug kraj. Na teh izletih naj se vrši velika javna telovadba in tekma. Brez dvoma je, da bo župna organizacija zelo pospeševala intenzivnejše delo v posameznih društvih kakor tudi ustanovitev novih društev. Ako bode izvedba župne organizacije uspela, bo Zveza docela razbremenjena, bo le še formalna vez med posameznimi župami, Težišče pa se preloži v župe.

— **Narodni škandal.** Naše zadnje tozadevno poročilo popravljamo v toliko, da dotična gospa, katero je moral šele Nemec Mahr opomniti na njeno narodno dolžnost, ni soproga finančnega r a č u n s k e g a oficijala, ampak finančnega b l a g a j n i š k e g a oficijala in hišnega posestnika v Ljubljani. Toliko v pojasnilo, da se ne sumniči koga po krivici.

— **Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“** je pretečeno nedeljo razvilo svojo zastavo. To pevsko društvo pravi, da je na „svobodomiselni podlagi“. Kako je pravzaprav to umeti, ne vemo. Pevsko društvo, ki resno goji peto pesem, ostane pevsko društvo in nič druzega. Pevsko društvo kot tako ne more imeti nobene druge podlage, nego namen,

---

na Mokrecu, „Skednenca“ in „Ledena jama“ v Matenovih gozdih pod Krimom in dalje „Ledenica“ menda največja jama v Turjaških gorah, tam za „Taborom“ nad Št. Jurjem?

Vidiš, že vsi tu omenjeni prirodni pojavi, če tudi so nekatere jame že izven meje Turjaških gora, so najboljše priče, da smo, potujoč po Turjaških gorah, res na dolenjskem Krasu. In sicer se prištevajo Turjaške gore na prvo mesto med v devet posebnih razdelkov razvrščenega Dolenjskega Krasa.

A sedaj še vedno ne vem, tako mi boš morda nepotrpežljivo očital, kako si iz vsega tega jaz razlagam naravnim potom postanek imena „Krvava peč“. Vidiš, stvar je res popolnoma naravna. Na dnu teh kraševitih vdrtin in dolin se nahaja takozvana „terra rossa“, t. j. rdeča prst, katere dobiš ponekodi v veliki množini tudi na površju kraških tal. Če jo namaka voda, posname tudi le ta barvo rdeče zemlje in koder se potem ta voda sceja, pušča za seboj seveda polagoma, po daljših dobah, istotako rdečelisasto barvo, oziroma sploh barvo zemlje ali kamenja, skozi katerega voda v podzemeljskih rovih prehaja. Tukaj v tem kraju mora biti v nižjih plasteh mnogo take rdeče zemlje in le iz te si jaz po ravno navedenem razlogu tolmačim naravni postanek krvavih lis na strmih v Iško prepadajočih pečeh. Ker so te lise tukaj posebno značilne in velike (kar se še bolje vidi, če pečine niso z zelenjem obdane), so prvi naseljenci te gorske samote svoje bivališče nazivali „Krvava peč“.

Tako! In sedaj vračaje se proti vasi, oglejmo si spotoma še to vrzel, ki loči Dolenjsko in Notranjsko. V geološkem razvoju površja naše domovine so bili časi, ko te vrzeli še ni bilo, tedaj tudi ne današnje meje med obema deželicama. Planota, višja in ravneja, kakor je danes, se je razprostirala kot nekakov prag ali podstavek, zbližujoč se proti severu orjaškemu truplu gorenjskih snežnikov. Ali vodne sile so to planoto polagoma razorale nazgoraj, izpodkopale nazdolej in nekoč se je vdrl strop, nastala je razpoka, katero so z Iško vred vode to in onstran razširile n vpoglobile . . . vrzel med Dolenjsko in Notranjsko je bila gotova. Kakor so si zemeljski skladi to in onostran močno enaki, tako opaziš od tukaj gori tudi sličnost podobe v površju med Dolenjsko in Notranjsko; in ta podoba se nam kaže obojestransko kot Kras. Tako so geologi uvrstili ravno Turjaške gore na prvo mesto deveterim delom Dolenjskega Krasa.

Ko pridemo prihodnjič v Velike Lašče, kjer se je Kras v posebno izrazovitih pojavih začrtal v površje in globine Turjaških gora, tedaj bodete morda sami uvideli, da je bilo za naše potovanje, ki ima biti ne samo zabavno kratkočasno, ampak tudi poučljivo zanimivo, neobhodno potrebno, da smo se za nadaljno pot še pravočasno in nam primerno pripravili. (Sledi.)

gojiti petje. Stvar čudnega in precej skvarjenega okusa je torej, imenovati kako pevsko društvo „liberalno“ ali „klerikalno“. Toda to prepuščamo v premišljevanje „Ljubljanskemu Zvonu“. Danes konstatujemo le, da je „Ljubljanski Zvon“ s tem, da je udaril na liberalni boben, ostal popolnoma na cedilu. Zapustili so ga — liberalci. Nobene liberalne korifeje ni bilo pri oficijalnem delu, niti ob razvitju zastave, niti na banketu. „Slov. Narod“ je na to preziranje milo zabrenčal; pa naj bi se raje potrkal skesano na prsi. Tako klavrno še niso kmalu pustili sedeti kako društvo kakor ravno „Ljubljanski Zvon“. Seveda sedaj ni — nobenih volitev blizu! Kadar vas bodo rabili, bodo samo z malim pomigali, pa boste slepo drli za njimi. Znamenje je to politične prosvitljenosti. In vi imenujete klerikalno maso — backe? Sicer pa premišljujte: Klerikalna tromba je zapela, gospoda se je ustrašila ter sramotno pobegnila na vse štiri vetrove, vi pa trgovci, obrtniki, mali uradniki morate trpeti ter se izpostavljati klerikalnemu terorizmu in bojkotu.

— **Operne predstave na konservatoriju.** Včeraj so bile zopet operne predstave na dunajskem konservatoriju, ki se je pri njih izredno odlikoval naš rojak g. Betetto. „N. Fr. Pr.“ piše: „So oft Herr Betetto zu singen anhub, ging eine Bewegung durch das Haus. Die kraftvollste, urwüchsigste Basstimme, die wir seit langem gehört haben. Na to pohvalo s strani jako strogega in objektivnega kritika smemo biti ponosni vsi Slovenci. Gospodu Betettu pa iskreno čestitamo!

— **Žetev in košnja obenem.** Vsled izredno gorke pomladi in pa v juniju nastale nečuvene suše in vročine so letos vsa žita naenkrat dozorela. Kar pri nas do sedaj ni bivalo, dozorela je pšenica še pred ržjo, in tako je postalo vprašanje za delavce v resnici silno pereče! Po senožetih in travnikih videti je le moških delavcev, med tem ko po njivah delajo izključno ženske, koje morajo tudi same vezati snopovje, kar so običajno opravljali le moški delavci. Oni gospodarji, ki so s košnjo nekoliko še počakali nadejaje se dežja, so slabo opravili, kajti pripekajoče solnce je le vedno bolj palilo že dozorelo travo, spodaj ni moglo radi nedostajajoče vlage nič izpodrasti in tako je bilo z vsakim dnem manj trave oziroma sena pričakovati! Na najboljših krajih bodo letos dobili le 50% sena od lanskega leta. Cena živini je močno padla, ker ne bo krme. Vojaki-dopustniki so ravno pravočasno dospeli in bodo domačim v veliko podporo pri najhujših kmetiških opravilih.

— **Poskušen samomor.** V torek je v nekem tukajšnjem hotelu trgovski potnik Leopold Marcus, rojen 1885. leta na Dunaju, v samomorilnem namenu pil sublimat in takoj nato poklical sobarico, da je poslala po zdravnika dr. Zajca, ki mu je dal prvo pomoč, potem pa odredil, da so ga prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnico. Tam so mu izprali želodec in je upati, da kmalu okreva. Marcus je napisal pismo, v katerem je povedal, da se je zastrupil s sublimatom, ter da ga je gnalo v smrt razmerje z neko žensko.

— **K velikemu požaru na Bledu,** ki je divjal od ponedeljka popoldne do torka dopoldne, vpepelil 32 hiš in mnogo gospodarskih poslopij in napravil okolo 500.000 K škode, bi pripomnili, da je prva naloga vseh kranjskih poslancev, in sicer ne glede na politične stranke, da izposlujejo nesrečnim pogorelcem prav izdatno pomoč, ker požar je zadel v prvi vrsti ravno revnejše sloje, ki so bili samo za malenkostne vsote zavarovani. Baje je samo tretjina škode po zavarovalninah pokrita. Slednjič bi bilo mogoče tudi umestno, sedaj pretresati vprašanje o deželnem zavarovanju proti ognju, katero je bilo sicer že večkrat na dnevnem redu, toda je dosedaj tudi še vselej srečno zaspalo.

— **O jubilejni pletarski razstavi v Radovljici,** ki se je slovesno otvorila na tamošnji c. kr. strokovni šoli, prinesemo v kratkem obširneje poročilo. Za danes na kratko poročamo, da so glasovi obiskovalcev te razstave jako laskavi in složni v tem, da Slovenci take prireditve še ne poznamo. To je nekaj izvenrednega! — Opozarjamo torej vsakogar, ki ljubi domaći napredek, naj si ogleda to razstavo, na kateri si zamore tudi nakupiti lepih in zanimivih predmetov pletarstva.

— **Otvoritev nove železnice Kranj-Tržič.** „Gorenjec“ poziva Slovence ob novi železnici Kranj-Tržič, da ob njeni otvoritvi, v nedeljo 5. t. m. okrase svoja poslopja s slovenskimi zastavami, sami naj pa pridejo kar najbolj mnogoštevilno na posamezne postaje te železnice ali pa se postavijo kar ob progi in pozdravijo prvi vlak s povabljenimi gosti z gromovitimi „Živio“ in „Na zdar“-klici. S tem pokažejo, da se zavedajo važnosti nove železnice in da ta teče samo po slovenskih tleh. Posebno Tržičani naj pokažejo, da je Tržič slovenski.

— **Št. Janžka železnica.** Prvi premog iz Št. Janža je pripeljal vlak v ponedeljek. Stroj je bil ob tej priliki okrašen.

— **Preserski lov,** ki ga je imela ljubljanska lovska družba v zakupu za 701 K na leto je sedaj izdražil pivovarnar Perles za letnih 2100 kron.

Štajersko.

— **Nazadovanje Slovencev v Št. Ilju.** V Št. Ilju v Slov. Goricah so pri zadnjih dopolnilnih občinskih volitvah zmagali Nemci in nemškutarji: Ta uspeh pripisujejo Nemci „Südmarki“, katere pogubonosen vpliv za nas se vedno bolj kaže na naših mejah.

— **Ustmena matura na mariborski gimnaziji** se začne dne 6. julija. Maturantov je letos samo 27. od teh 21 Slovencev in 6 Nemcev. — In vender si upajo nemški listi trditi, da so srednje šole na Spodnjem Štajerskem nemško posestno stanje. Po našem mnenju je narodnostno vprašanje učnega zavoda odvisno od obiskovalcev istega in po tem bi morale biti vse sredne šole na Spodnjem Štajerskem vsaj dvojezične.

— **Volilna reforma za deželni zbor.** Vse stranke prirejajo številne shode po celem Štajerskem, da označijo svoje stališče napram novemu volilnemu redu. Tako je priredila v Celju „Narodna stranka“ pretekli ponedeljek številno obiskan shod, kateremu je predsedoval dr. Vekoslav Kukovec. O volilni reformi za deželni zbor štajerski je poročal dr. Anton Božič. Naglašal je, da namerava nemška večina v deželnem zboru Slovence politično popolnoma zadaviti. Po njenem načrtu bi se naj število virilistov pomnožilo od 3 na 5; število mandatov v veleposestvu in v trgovinski obrtni zbornici naj bi ostalo nespremenjeno, pač pa bi se imelo pomnožiti število poslancev v mestni in kmečki skupini, in sicer v mestih in trgih za 4 mandate, v kmečkih občinah pa za 2. Toda vsi ti novi mandati imajo pripasti Nemcem. V splošni kuriji bi po novem načrtu imeli volilne pravico samo tisti, ki je nimajo v drugih skupinah, poleg tega pa bi se število mandatov pomnožilo za 4. A tudi od teh štirih mandatov bi po načrtu nemške večine ne pripadel niti eden Slovencem. 40.000 spodnještajerskih nemškutarjev bi imelo, ako se ta načrt uveljavi, 6 poslancev, pol milijona štajerskih Slovencev pa 10. Proti taki nakani je treba nastopiti z vso odločnostjo in slovenski deželni poslanci morajo naravnost z obstrukcijo tako vnebovpijočo krivico preprečiti. — V tem smislu je bila tudi sprejeta resolucija.

— **Deželni odbor v Gradcu in slovenski jezik.** Slovenske občine po Štajerskem so rabile doslej ob volitvah v občinski zastop samo slovenske tiskovine, ki so bile deželnemu odboru trn v peti. Da bi rabo slovenskega jezika omejil, odvzel slovenskim tiskarnam nekaj zaslužka ter potisnil slovenski jezik na mesto pastorke, je sedaj, ko je volilni red za deželo od cesarja potrjen, hitro založil v to potrebne nove tiskovine v nemški tiskarni v Gradcu in sicer za nemške občine samonemške, za slovenske pa dvojezične s slovenščino na drugem mestu. Pred kratkim je potom okrajnih odborov povabil občine, naj si te tiskovine naroče. Mi vemo, kam meri ta skrb deželnega odbora za slovenski jezik. Slovenskim ustam nemško uzdo! Mnogi mlačni župan, oziroma tajnik, bode v svoji nezavesti nemško uradoval, češ, deželni odbor hoče imeti tako in saj je nemščina na prvem mestu tiskana. Naj bo, da se jim ne zamerim. Občine so avtonomne, one si naročajo za svoj urad tiskovine, kjer hočejo. Nobena oblast nima pravice občini jemati njene samostojnosti. Občine naj razumejo svojo avtonomijo, ter naj na ta najnovejši napad odgovorijo s tem, da si nobena dvojezičnih tiskovin ne naroči. Slovenske tiskarne na Štajerskem naj blagovolijo založiti tiskovine samo v slovenskem jeziku, da iztrgajo deželnemu odboru nemško uzdo iz rok.

— **Slovenska kmetijska šolav Št. Jurju** ob juž. žel. se je začela zidati. Dolgo smo čakali, a vendar smo dočakali: zdaj imamo zagotovilo, da se bo izpolnila goreča želja vseh spodnještajerskih Slovencev. Kakor se govori, se bo začel pouk že v jeseni prihodnjega leta.

— **Pri mariborski pošti** vladajo naravnost škandalozne razmere. Ne samo, da večina uradnikov in poduradnikov ne razume slovenski, postopajo nekateri nemški uradniki nasproti slovenskim strankam jako ošabno in oblastno in ne dajo četudi razumejo, na slovenska vprašanja niti odgovora. Če hočeš dobiti slovenske tiskovine, pošiljajo te od Poncija do Pilata. Slovenska uradnika sta samo dva. Slovenska oficijanta tudi dva in še od teh mora eden proč, za to, ker se ni dal od svojega predstojnika oklofutati (!) Dotični oficijant je izpolnil, kar je popolnoma pravilno neko nakaznico s slovenskim naslovom tudi slovenski in zato mu je njegov predstojnik grozil s „paar Watschen“. — Tako postopajo nemški uradniki proti Slovencem, dočim se nemškim oficijantom, ki so bili radi poneverjenja pisem v preiskavi, nič ne zgodi! Mi prosimo nujno naše državne poslance, da storijo vse potrebne korake, da se na mariborski pošti tem skandaloznim razmeram enkrat za vselej konec naredi in da se nastavljajo pri nas le uradniki, ki so tudi slovenskega jezika popolnoma zmožni. Dočim morajo slovenski uradniki na tujem službovati, šopiri se na domačih tleh ošabni Nemec in nemškutar.

Priporočajte in širite naš list!

Koroško.

— **Nova vira za ponemčevanje slovenske zemlje.** Nov nemškonacionalni kolek za Rožek in okolico so izdali Nemci. — Nemški „Schulverein“ založi nove narodne znamke s slikami svojih šol in krajev, ki so v „nevarnosti“.

— **Občinske volitve v Prevaljah** so se vršile v soboto, dne 27. junija t. l. Občina, ki je ena največjih na Koroškem, se je nahajala v slovenskih rokah, pri sedanjih volitvah pa so jo prevzeli Nemci, ki so zmagali v vseh treh razredih z neverjetno večino glasov. S Prevaljami je padla zadnja večja občina v dolini Meže, drži se samo še Tolstivrh, ta pa le vsled tega, ker je popolnoma kmetska občina brez vsake industrije. V Črni sedi v občinskem odboru potom kompromisa nekaj Slovencev, ki pa ničesar ne opravijo proti Nemcem. Tudi Možico so vzeli pred kratkim Nemci, Prevalje so padle sedaj, trg Guštanj je pa itak že vedno v nemških rokah. Iz teh industrijskih središč, ki so sedaj vsa v nemški oblasti, se širi raznarodovanje, ker gospodujejo tukaj nemški kapitalisti: v Črni in Možici „plajberška rudarska unija“, v Prevaljah pruski grofje Henckel-Donnersmarck s svojimi rudokopi, v Guštanju grof Thurn s svojo tovarno. Kolikor koristi v gmotnem oziru nemški kapital celi okolici, toliko ali pa še več škoduje v narodnem oziru. Odvisnost pač igra v političnem in pogostokrat tudi v narodnem pogledu velikansko, če ne odločilno vlogo, in dokler se slovenski narod na Koroškem ne samosvoji gospodarsko, toliko časa ni treba misliti na odstranitev s čudežno silo napredujočega ponemčevanja. — Reči se mora, da je bila pri sedanjih občinskih volitvah agitacija na strani Slovencev večja kot na strani Nemcev, ki so svoje kandidate razglasili šele en dan pred volitvami. Izmed teh kandidatov je bila večina takšna, da so Nemci lahko agitirali s frazo, češ, to so trdi Slovenci — povedali pa niso, da so nemčurji — iz česar sledi, da se ne gre proti Slovencem, marveč proti klerikalni stranki. Nazivali se tudi niso kot „nemška“ stranka, ampak kot „svobodomiselna“. Na ta lim se jim je vsedlo dosti najuglednejših kmetov in obrtnikov. Našim ljudem manjka narodne značajnosti, zato jim je tudi stranka več nego narod, nam. sto narobe. Celo v tretjem razredu so dobili Nemci 80 glasov, Slovenci pa le 50. Za manjše kmete je bil namreč čas volitve — sobota pred dvema praznikoma — jako neugoden, zato se jih je tudi tako pičlo število udeležilo volitev. Največ pa je pripomogla Nemcem k zmagi govorica, da hoče slov. stranka izvoliti županom nekega L. Žagarja, ki je med ljudstvom skrajno nepriljubljen in kojega predživljenje menda ni popolnoma brez sence. Ker so napravili Slovenci napako, da so sprejeli imenovanega med odborniške kandidate, so imeli nasprotniki lahko delo pri agitaciji.

Primorsko.

— **Bojkot.** Na predrzno pravokacijo Italijanov odgovorili so zavedni goriški Slovenci s tem, da laške trgovce dosledno bojkotujejo. Posebno laškim sejmarjem se slabo godi po sejmih med goriškimi Slovenci. Nagnali so jih bili v Kobaridu, v Tolminu, opravili niso nič v Ajdovščini, sedaj pa so jim pokazali v Štanjelu Kraševci, da je za nje najbolje, če se sploh ne prikažejo več med Slovence. Po Štanjelu je bilo okoli slovanskih štantov in po drevju vse polno slovanskih zastav in polno napisov po oglih: Svoji k svojim! Samo k Slovencu. Izmed laških sejmarjev sta bobila štante dva, drugi so razgrnili svojo robo po tleh, ali prodali niso nič.

— **Patentirano narodnjaštvo.** „Omnibus“ glasilo uradno cimentiranih narodnjakov objavlja: italijanske uvodnike, zadaj pa oklice za vpisovanje otrok v šulferajnsko šolo. Poljudno znanstvena predavanja hrvatsko-slovenskega delavskega izobraževalnega društva v Pulji pa ne najdejo milosti glasila edino pravovernih narodnjakov, ker so člani dotičnega društva socialni demokratje! Želeti bi pač bilo, da se Hrvatje čimprej rešijo jednakih „dvojezičnih“ časopisov, ki so v korist samo potapljajočemu v Italijanstvu, v škodo in sramoto pa Hrvatstvu.

— **Vesela vest.** Tržaška „trgovskoobrtna zadruga“ je kupila pretekli teden za kupnino 400.000 kron v Trstu dve hiši. Prva, namenjena za urade in „Trgovsko-izobraževalno društvo“, se nahaja v ulici Stadion št. 21, druga — v kateri bo prostor za ljudsko šolo v mestu in to morda že s prihodnjim septembrom — se nahaja v ulici Acquedotto št. 22, a v stiku z ono prvo. Z ozirom na to, da se v minolem letu ni moglo dobiti potrebnih prostorov za prepotrebno šolo, kakor tudi z ozirom na bližajoče se odpretje nižje slovenske trgovske šole, je ta korak „Trgovsko-obrtne zadruge“ največji pomen za njo samo in pa za našo narodno stvar. Sedaj je torej omogočeno, da se izpolni vroča želja mnogoštevilnim starišem, ki so leta in leta prosili in zahtevali slovenske šole v sredini mesta! S prihodnjim šolskim letom se že lahko oddajo tri, za šolo odgovarjajoče sobe. Z naslednjim letom pa dvakrat toliko in — več!

Boj za slovensko šolo v Trstu. Shod za slovenske šole pri sv. Jakobu v Trstu je bil pretekli četrtek v Trstu.

Na shodu, katerega se je udeležilo okolu 800 oseb, so govorili državni poslanec Ribař, gg. Može, Muha, Barič, Kreševič in dr. Gregorin. Na ministrskega predsednika in na naučnega ministra, ki se za uresničenje te najnujnejše želje tržaških Slovencev prav tako malo briga kakor njegovi predniki se je odposlala brzojavka, v kateri se zahteva končna rešitev vprašanja slovenskih šol v Trstu in sicer še pred začetkom šolskega leta.

— **Angleško brodovje** pride v Trst dne 9. t. m., kjer ostane štiri dni. V Pulj dojde angleško brodovje 13. julija, kjer tudi ostane štiri dni. Dne 17. se poda angleško brodovje v Reko, dne 22. t. m. pa v Zader in Šibenik.

Gospodarstvo.

Diamanti naših gorá.

Dopis s kmetov.

(Dalje)

Seveda se ta preobrat ne more od danes do jutri napraviti. Ampak glavna stvar je, da se enkrat prične. Če hočeš priti do boljšega položaja, je treba najprej zmanjšati število živine na oni minimum, ki ga absolutno zase potrebuješ, preostalo seno pa prodaj, saj dobiš zanj trikrat toliko, kakor bi dobil za mleko in prirejo, in to brez vsacega rizika. Tako dobiš potreben denar za davek, obresti, obleko in siceršne potrebe.

Predvsem pa neguj svoj gozd, čisti ga ter zasadi goličave in sploh pametno z njim gospodari. Dorasle smreke posekaj in to periodično tekom leta, tako da imaš vedno drva v trskah ter smrekovcih in steljo v smrečji.

Predvsem pa naj bo paša prokleta. Koliko milijonov nam je že požrla. Sicer so pričeli že večkrat imenovani kmetovi prijatelji v zadnjem času posebno pašo priporočati. Rotimo te, ne poslušaj teh zapeljivcev, katerih edinih namen je tebe do tega pripraviti, da boš kolikor mogoče veliko živine redil, in bodo potem sami lahko meso po ceni jedli, ti pa stradal.

S tem pa, da opustiš živinorejo, pa ne pomagaš samo sebi, ampak indirektno tudi onim stanovskim tovarišem, ki se bodo vsled zaslepljenosti in zavajanja se strani že prej omenjenih plačanih agentov mesojednih stanov ali pa vsled krajevnega položaja še vedno krčevito držali živinoreje. Kolikor se bo namreč živinoreja omejavala, toliko manjša bo splošna produkcija in tako se bo v doglednem času zgodilo, da se bosta produkcija in konzum zjednačila. Tedaj pa tudi ne bodo več mogli mesarji in ostali konzumenti norce briti s tabo in z živinsko ceno ter te povrhu še z oderuhom psovati v zahvalo, da jim tlako delaš. Tega oderuha jim moramo pošteno plačati z obresti vred. Če bi se pa drznili tvoji poslanci, ki imajo večino, potem odpirati meje, pa s kolom in cepcem po njih, da jih bo enkrat za vselej minilo veselje na ta brezvesten način gospodarsko uničevati svoje volilce.

Še eno vprašanje nastane, če se bo namreč vsled dviga lesne produkcije zamogel les vsaj po 10 K 1 m³ spravljati v denar. Brezvestnost bi bila od nas propagirati regeneracijo gozdov, če ne obstoja garancija lahkega vnovčevanja. Zato se moramo ozreti na svetovni položaj lesnega trga ter velikost produkcije in porabe lesnih izdelkov.

Pred nedavnim časom je bilo čitati po časopisih, da je neki ameriški učenjak-statistik izračunal, da pade pri sedanjem intenzivnem izsekovanju gozdov v kakih 80 letih zadnje drevo. Ta račun je sicer zelo problematičen, vendar simptomičen. Dejstvo je, da se vsako leto veliko več poseka in porabi, kakor znaša prirastek. Zlasti velja to za Evropo, kjer so razen dveh ali treh vse države lesoubožne. Predvsem je naša bližnja Italija navezana na uvoz iz naše države ter ne pobira, nikake carine od lesa. Kranjska pa leži na pragu Italije, ter gre črez Trst izvoz lesa tudi v južne dežele: Egipet, Grčijo i. t. d. Pri Postojni pa raste zadnja smreka. Ko bi bila cela kranjska dežela en sam nepretrgan gozd, bi to na cene lesa prav nič ne vplivalo. V Bosni in na Ogrskem se vrši v zadnjem času eksploracija gozdov v veliki meri, in vendar tendira cena na leto za 10% navzgor. Samo milanska tvrdka Feltrinelli je kupila gozdove kološvarskega vseučilišča za 15 milijonov kron ter napravi še dvakrat toliko dobička. Eventuelnega padanja cen se torej ni treba bati.

Ravno pri lesu pridejo vsled njegove velike teže v poštev pa še prevozni tarifi železnic. Ako bi ne bilo znižanih tarifov, bi les pri Mürzzuschlagu z ozirom na tržaški trg ne imel nobene vrednosti več, ker bi prevoznina požrla vso vrednost lesa. Ko so pričeli pred leti uvažati les iz Galicije v Trst, se je izrazil nek visok železniški strokovnjak, da železnice še za kolomaz ne bodo zaslužile, ter se je prevoz radi preoddaljenosti tudi vstavil.

Iz tega je razvidno, da imamo naravnega odjemalca v neposredni bližini, smo vsled geografične lege zavarovani proti konkurenci, ter se nadprodukcije ni treba bati; treba bi le še bilo lesno trgovino na zadružni podlagi v velikem obsegu organizirati ter si nabaviti parnike, da nas ne bi mogli razni čifuti tako slepariti kakor se to sedaj godi.

Najlepši stan je dandanes kmetski stan. Posekam vsako leto okoli 200 smrek s kubično vsebino á 1 m³. Ker po večini tudi sam stešem in speljem, imam pri tem 3000 K dohodka. Na njih mesto vsadim 2000 sadik. Tako imam stalno delo poleti in pozimi (pod klonico) ter vedno dovolj drva in stelje. Vrednost gozda se mi pri tem ne manjša, ampak celo veča. Prodam dalje na leto za 1000 K sena. Krav redim le toliko, kolikor porabim mleka z a s e, gnoj porabim za pridelke, ki jih z a s e potrebujem, prašiče redim z a s e, kokoši z a s e. Z ozirom na te pridelke ter prosto stanovanje, imam na leto 5000 K čistega dohodka. Pri tem delam kolikor in kar s a m hočem, nisem nikomur v strahu razun Bogu, grem kadar in kamor s a m hočem. Pri tem vživam zlato svobodo, sveži, smolnatoaromatični zrak po gozdeh, naravne in nepokvarjene jedi ter svoj bokal vina na dan. Lesni trgovci si pa kar podajajo kljuko ter mi že v naprej plačujejo les samo da in kolikor ga le hočem prodati. Ni se mi treba prepirati s posli, ker jih razun enega fanta-pomagača sploh nimam, niti ne iskati dragih dninarjev, ker jih razun par dni o saditvi smrek ter košnji sploh ne potrebujem. Pri tem kažem fige umni živinoreji ter vsem onim kmetijskim strokovnjakombedakom, ki še pojma nimajo o pravem gospodarstvu.

Da, s temi strokovnjaki se moramo vsejedno še nekoliko pomeniti ter jih postaviti v pravo luč. Pričnimo kar po vrsti. Izjavimo pa tu lojalno, da se naslednja kritika nanaša le na javno gospodarsko in politično delovanje spodaj imenovanih gospodov. Privatne osebne časti in poštenja se pa nič ne tika, ter je to posledne vzvišeno nad vsak dvom.

Tu je najprej najnovejši strokovnjak na polju kmetijstva gospod dr. Lampe, novopečeni odbornik kmetske kurije. Od moža, ki je postavljen na tako eksponirano mesto, bilo bi pričakovati, posebno če je še doktor zraven, vsaj nekoliko nacionalnoenakonomičnega znanja ter gospodarskega prevdarka. Vendar je videti, da se je ta gospod popolnoma skregal s pametjo. Povedal je namreč na cvetno nedeljo Pivčanom, da ni pametno ker prodajajo seno v Trst, temveč bi bilo ekonomično veliko bolj umno več živine rediti ter ji to seno pokrmiti. In mož je bil popolnoma prepričan, da je nekaj zelo modrega povedal. V resnici pa: si tacuisses. — Poglejmo, kako stvar v resnici stoji. V Trstu se je letos prodajalo seno po 8 K 1 q ter je šlo lahko izpod rok. Če bi pa Pivčani to seno živini pokrmili, bi jim vrgel 1 q z ozirom na mlečne in živinske cene pa le 2 K, ter bi morali še za mesarjem letati in ga prositi, naj kupi živinče. Torej kmet dela neumno ter ne misli logično, ko računa, da je 8 K štirikrat več nego 2 K. Po najnovejši nacijolanogospodarski matematiki najnovejšega kmetijskega strokovnjaka dr. Lampeta je nastal nov epohalen aksijom, da je 2 K več, kakor 8 K. Klobuk doli pred to iznajdbo.

Drugi takle prijatelj kmetov je gospod dr. Žitnik. Da se ve, s kom imamo opraviti, povemo da je to poslanec kmetskih občin, torej zastopnik kmetov-živinorejcev. Na shodu le teh volilcev v Logatcu na belo nedeljo pa je dejal, da je treba živinorejo zato dvigniti in povzdigniti, da se bo pridelalo veliko in poceni mesa. In to je pravil zbranim kmetom živinorejcem, katerih zastopnik je on. Torej ni namen živinoreje, da bi kmet lahko izhajal ter dobil plačilo za svoj trud in obresti za svoj vloženi kapital, ampak glavni nje namen je, da mestni ljudje veliko in poceni meso jedo, kmet pa zraven sline požira. Kmetje, ali se Vam bodo odprle oči, da spregledate, čigavi zastopniki so ti ljudje, ki Vam jih je usilila kriva palica. Vsi pripadajo mesojednim stanovom, zato je njih delovanje vedno naperjeno le na to, da bo po mestih veliko in poceni mesa. Če se pa Tebi vsled nizkih cen živine in nje produktov slabo godi, jim pa ni nič mari.

Ravno ta možakar tudi priporoča na vse pretege pašo po gozdeh in je hud na zakone, ki to prepovedujejo. Dokazali smo, kako velike dohodke nese gozd, če pametno ž njim gospodarimo. Torej na ljubo cenemu mesu naj vničimo, še ta edini naš vir dohodkov? Škodo, katero napravi živina po kranjskih pašnikih in gozdih posredno ali neposredno, računamo na leto 20 milijonov kron. In ko je pričela kmete pamet srečavati, ter izpregledujejo, kje je korist ter kje je izguba, in opuščajo pašo ter živinorejo sploh, goličave pa zasajajo, prične pa tak nevednež ali zlobnež hujskati v nasprotnem smislu. Da, zloba teh ljudi presega že vse meje. In vse to pokriva častitljiva duhovniška obleka. Ker da bi bili ti ljudje tako nevedni in neumni, da ne vedo, kaj delajo, to skoro ni verjetno; ali pa?

Zopet je stopil na pozorišče nov, ravno izležen strokovnjak gospod doktor in spe Ribnikar. Vsaj povsodi se ga priporoča za strokovnjaka. V čim je pa ta gospod strokovnjak? E no, v umni živinoreji. Mi smo na podlagi neizpodbitnih preizkušenj in dejstev, ki so jih opazovali na Grmu, dokazali, da je umna živinoreja v danih razmerah neumno zapravljanje. Ergo je gospod Ribnikar strokovnjak v neumnem zapravljanju. To je pa tudi vsak prvi bližnji pijanček ali kvartopirček, ki sta tudi strokovnjaka v neumnem zapravljanju. Torej bi bili vsi trije jednaki. Pregovor pravi: prazen sod ima velik glas: Utegne biti res.

Dalje je strokovnjak na tem polju gospod Levgart. Ta prične svoje poglavje o: Obdelovanju travnikov, v Koledarju za kmetovalce 1908 stran 81 takole: Vsak umni kmetovalec mora gledati na to, da pridela kolikor mogoče mnogo krme in redi veliko živine. Živinoreja in pridelovanje krme se dandanes še najbolje izplača. Pridela kmetovalec veliko krme, redi veliko živine, tedaj pridela veliko gnoja, lahko gnoji zopet bolje, pridela zopet več krme, redi zopet več živine. (Sledi.)

Tržno poročilo.

D e n a r n i p r o m e t.

Dunajska borza. Ugodno stanje vprašanja o podržavljenju železnic, je ugodno vplivalo na akcije onih železnic, katere se bodo podržavile in so tedaj poskočile akcije državnih železnic kakor tudi obeh severo-zapadnih železnic. Dosledno slabo so ležali lombardi, ravno tako so padle prijoritete južne železnice. Rente so se le neznatno spremenile. Devize London in Pariz se se dobile ceneje. Notirale pa so kreditne akcije 619·75, ogrska kreditna banka 739·75, bančno društvo 518 75, zemljiška banka 437·—, državne železnice 698·25, lombardi 123·—, alpinske montanske akcije 652·50, ruska renta 95·60. Bančna obrestna mera 4%, privatni diskont $3^5/_8$, daljši 4% do $4^5/_8$%.

P r o m e t s p r i d e l k i.

Poljska dela na Ogrskem se vrše prav pridno in se vobče prizna, da so bila prva domnevanja o slabi letini preveč pesimistična; ugodna poročila so došla iz Banata in iz Bačke, ravno tako je stanje setev v tiških pokrajinah veliko ugodnejše, nego je bilo pričakovati. Pšenična žetev se ceni v trgovskih krogih na 40 milijonov meterskih stotov. Na podlagi te cenitve je cena pšenici tudi že padla.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška 76 do 79 kg K 12·35 do K 13·25, slovaška 77 do 81 kg K 12·45 do K 12·90; nižeavstrijska in moravska, K 12·25 do K 12·60.

Rž, slovaška 72 do 75 kg K 10·30 do K 10·60; peštanska 72 do 75 kg K 10·25 do K 10·55; avstrijska 72 do 75 kg K 10·25 do K 10·55; ogrska 72 do 74 kg K 10·20 do K 10·45.

Ječmen moravski K 7·15 do K 7·40, slovaški K 7·— do K 7 35.

Koruza, ogrska K 7·35 do K 7·55.

Oves, ogrski izjemne vrste K 8 90 do K 9·20; prve vrste K 8·75 do K 9·—.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 61·— D, K 61·80 Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 100·— D, K 101·—.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 68·25 do K 68·75.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11·50 do K 12·— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso	prednje	K	0·80	do K	1·56
„ „	zadnje	„	1·04	„ „	1·76
telečje „		„	0·92	„ „	1·74
svinjsko „	ogrsko	„	1·32	„ „	1·88
ovčje „		„	0·76	„ „	1·26

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 63·50 D, K 64·— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 32·50 D, K 33·— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 59·60 D. K 60·— B ab Dunaj. Cena nespremenjena.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 77·50 B K 78·50 B, kristalni sladkor prompt K 69·— D, K 69·50, ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average B 46·— D; K 47·— B; Santos Perl Good K 51·— D; K 52·— K prompt od Trsta. Tendenca mirna.

Kdor rabi **traverze** in **železniške šine** za oboke, strešno lepenko, bičje za strope, pločevino za strehe, okove za okna in vrata, pumpe in cevi za vino, vodo in gnojnico, naj se obrne na **trgovino z železnino**

Fran Stupica v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1 (zraven Figabirta) in **Valvazorjev trg št. 6** (nasproti Križ. cerkve).

Edino tam se dobi vedno sveži Portland- in Roman-cement iz slovečih tovarn dovške in trboveljske. Mreže in žica za ograje, travniške brane, plugi, štedilniki, tehtnice, čistilnice za žito, oprava za mlekarne, ter vse poljedelsko orodje. Glavno in edino zastopstvo za celo Kranjsko na zadnji poljedelski razstavi v Zagrebu s prvim darilom odlikovanih **slamoreznic, mlatilnic in gepeljnov.** Stroji za košnjo in obračanje sena vedno v zalogi.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Svojo bogato zalogo

VOZOV

novih in že rabljenih priporoča

izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN

v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

FRAN JUVAN

posestnik valjčnega mlina v Srednjih Gameljnih nad Ljubljano

priporoča svoje

izvrstne mlinske izdelke.

Kraški teran

od 50 lit. naprej, cena po dogovoru.

Zaloga:

Jakob Lavrenčič

Godnje štev. 4, pošta Dutovlje.

Prva

domača dolenjska žganjarna

Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno		K 1·— lit.	Tropinovec navad.		K 1·— lit.
„	III.	„ 1·10 „	„	III.	„ 1·10 „
„	II.	„ 1·30 „	„	II.	„ 1·20 „
„	I.	„ 1·50 „	„	I.	„ 1·40 „
Drožnik	III.	„ 1·30 „	Brinjevec	III.	„ 1·40 „
„	II.	„ 1·50 „	„	II.	„ 1·80 „
„	I.	„ 1·80 „	„	I.	„ 2·— „

Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 1/10 litra.

Specijaliteta **‚Slovenec‘** narodna grenčica narodni liker od K 1·10 do K 1·20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev od K 1·— do K 1·60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1·— do K 2·— liter i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franko Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil. docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. **Lav. Schwentnerja v Ljubljani.**

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 26

priporoča svoj dobro urejeni **optični zavod,** kakor razna očala, ščipalce, daljnoglede, toplomerje, zrakomerje itd. — Očala in ščipalci se napravijo natančno po zdravniškem receptu.

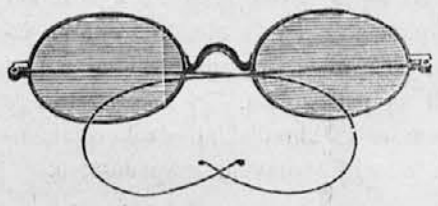

Velika zaloga raznih **žepnih in stenskih ur** zlatnine in srebrnine.

Ceniki za optično blago in separatni ceniki ur in zlatnine se razpošiljajo ranko.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842. Telefon štev. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: **Miklošičeva cesta 6** nasproti hotela „Union“.

Delavnica: **Igriške ulice 6 Ljubljana.**

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje **hranilnih knjižic**; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje **vabil, pravil, plakatov, diplom,** ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna. Cene zmerne.

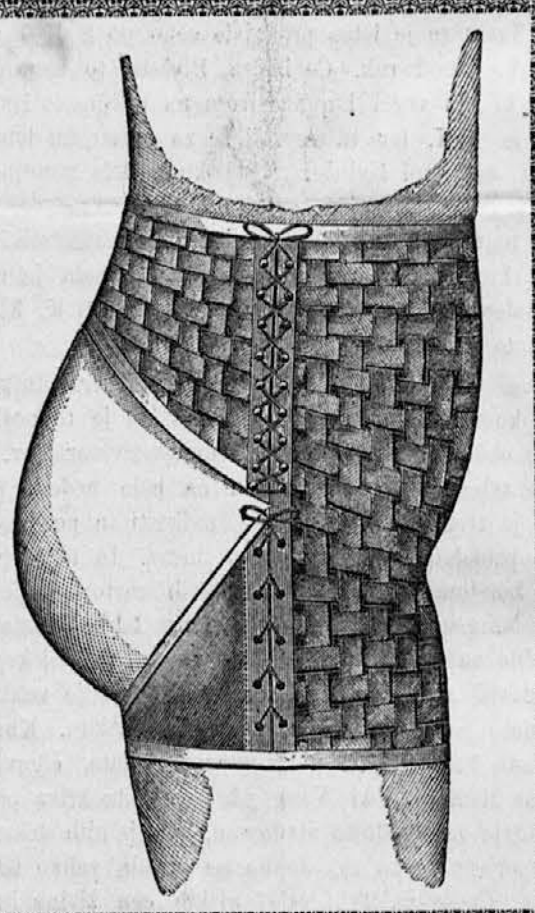

Izdelovatelja kirurg. instrumentov

Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev aparatov za inhalacije s paro in mrzlo, sterelizirane obveze in pamuka, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke, stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odredbah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 **zidarsko, zarezno** in **vso drugovrstno opeko** v vsaki množini.

Podružnica v Celovcu

Delniška glavnica: **2,000.000 kron.**

Rentni davek plačuje banka sama.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani

priporoča: promese na 3% zem. kred. srečke II. em. po K 5·50, žrebanje 5. maja, glavni dobitek K 60.000·—
„ „ 3% zem. kred. srečke I. em. po K 5·—, žrebanje 15 maja, glavni dobitek K 90·000·—
„ „ 4% og. hipotečne srečke po K 4·—, žrebanje 15. maja glavni zgoditek K 70.000·—
„ „ og. premijske srečke, cele po K 12·—, polovice po K 7·—, žrebanje 15. maja, glavni dobitek K 200.000·—

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po $4\frac{1}{2}\%$

Podružnica v Spljetu

Reservni fond: **200.000 kron.**

Rentni davek plačuje banka sama.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!

Odgovorni urednik: Franjo Feldstein. Izdaja konzorcij „Slov. gosp. stranke“ Lastnina „Slov. gosp. stranke“. Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani